

Sobre el Pla estratègic en Recerca i Innovació en Salut (PERIS)

Aprofitant la fase consultiva que ha endegat la direcció General de Recerca i Innovació en Salut del Departament de Salut sobre el Pla estratègic en Recerca i Innovació en Salut (PERIS) per al període 2021-2027, el CBC ha considerat adient fer les següents consideracions :

El PERIS és un document molt oportú i útil per definir per on ha de transcórrer la recerca a Catalunya durant els propers anys, però malgrat, que sigui un document de caràcter general, pensem que no pot deixar d'incloure, amb la major rellevància, referències als aspectes ètics que tenen una gran transcendència en la recerca i per tant, també en la formació dels professionals que s'hi dediquen. Des del seu inici, cal recordar en tot moment que la recerca científica, i amb més motius la recerca biomèdica, no té sentit si no es fa amb un respecte estricte de les condicions ètiques que s'expressen en la legislació vigent, els convenis internacionals sobre aquestes qüestions i els Codis de Bones Pràctiques per la recerca aprovats per les diferents institucions.

Creiem que el PERIS i la DGRIS haurien de tenir un paper capdavanter per el que fa a la funció pedagògica, tant la dirigida als recercadors com als ciutadans. Si el que es pretén és alinear-se amb les diferents propostes i directives europees, cal promoure la participació ciutadana des de una perspectiva amplia, no limitada als pacients. Una participació que, tenint en compte la perspectiva de gènere, tant pel que fa als investigadors, com als subjectes de la recerca i a la mateixa temàtica dels projectes, reflecteix-hi les inquietuds socials al hora de determinar les prioritats d'aquesta recerca.

Una manera, però no la única, és fomentar la participació dels anomenats "llocs" en els comitès institucionals, en els comitès ètics de recerca ,o fins i tot en el disseny dels assajos clínics i escoltar la ciutadania en els projectes de recerca i innovació en salut que utilitzen tecnologies emergents i les dades de caràcter personal.

En aquesta política proactiva de pedagogia s'hauria de comptar amb la col·laboració del CBC, que ja ha treballat diversos aspectes sobre recerca¹ i a altres institucions² que s'alineen amb els objectius del Programa d'integritat de la recerca a Catalunya (CIR-CAT) promogut per la Secretaria d'Universitats i Recerca.

No es poden oblidar els comitès ètics d'investigació (CEI) o els Comitè Ètics d'Investigació en medicaments (CEIm), acreditats pel Departament de Salut, doncs el marc normatiu vigent els considera com a garants indispensables pel que fa a la pertinença ètica i metodològica de la recerca. Igualment, quan fos pertinent, també cal tenir presents els comitès d'Experimentació Animal.

Cal però, revisar la norma que regula aquests Comitès, que en el cas del CEI data de 2006 (DOGC núm. 4748), i introduir-hi els canvis derivats de l'aprovació de la *Ley 14/2007, de Investigación biomédica* i el *Real Decreto 1090/2015, por el que se regulan los ensayos clínicos con medicamentos, los Comités de Ética de la Investigación con medicamentos y el Registro Español de Estudios Clínicos*. Complir la Llei és un imperatiu ètic, però es fa més difícil si aquesta es desconeix o no està actualitzada.

Tampoc podem oblidar els Comitès ètics de les Universitats i els d'altres organismes públics d'investigació, alguns d'ells agrupats en un xarxa estatal³. La ciutadania ha de conèixer quina és l'autoritat que vetlla pel seu correcte funcionament, qui els acredita i avalua la seva activitat.

Finalment voldríem fer una consideració sobre el possible ús abusiu que és fa de l'expressió evidència científica, doncs la ciència no estudia allò que és evident (evident és allò que manifesta una certesa innegable i això no cal que la ciència ho investigui). Les conclusions científiques cada vegada són menys "evidents" precisament perquè són més especialitzades, profundes i sovint contra-intuïtives, cosa que les fa molt poc evidents.

Barcelona 25 de gener de 2021

¹ Qüestions sobre la recerca biomèdica: què n'ha de saber el ciutadà
https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_Sistema_de_salut/CBC/recursos/documents_tematica/guia_recerca_llarga.pdf

² Guia de Bona Pràctica en la Recerca en Ciències de la Salut de l'ICS
http://ics.gencat.cat/web/.content/documents/recerca/GBP_recerca.pdf

³ Red de Comités de ética de Universidades y organismos públicos de investigación
<http://www.ub.edu/rceue/index2.htm>